

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В РЕГІОНІ

Розумей Т. М., к.е.н., доцент

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання питання залучення фінансових ресурсів набуває особливої актуальності. Від ефективності інвестиційної політики залежить стан виробництва, положення та рівень технічного оснащення основних засобів, вирішення соціальних та екологічних проблем. Іноземні інвестиції є не

тільки резервом прискорення економічного розвитку в цілому по країні, але й окремої області, регіону. Тому проблема залучення та активізації іноземних інвестицій в окремі регіони потребує свого вирішення.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження питань інвестування економіки завжди було в центрі уваги економічної науки. Теоретичні і практичні питання щодо сфери іноземного інвестування досліджували вітчизняні і закордонні економісти, зокрема, Андрійчук, В.Г. Бланк І.О., Буркинський Б.В., Герасимчук М.С., Гойко А.Ф., Заїнчковський А.О., Кисіль М.І., Лукінов І.І., Мертенс О.В., Пересада А.А., Рогожин П.С., Юхименко В.В., Гітман Л., Джонк М.Д., Норкотт Д., Хавранек П., Шарп У. та ін. Однак потребує вирішення проблема залучення іноземних інвестицій в економіку окремих регіонів з врахуванням їх природних та виробничих особливостей.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану іноземного інвестування в районах Житомирської області та розробка основних шляхів збільшення іноземних інвестицій в цей регіон.

Об'єктом дослідження є процеси залучення та активізації іноземного інвестування в Житомирській області.

Методологія та методика дослідження. Методологічною основою дослідження є концептуальні положення економічної теорії, діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних явищ, наукові праці вчених. При проведенні досліджень враховувались законодавчі та інші нормативні акти України з питань регулювання інвестиційної діяльності. Вирішення поставлених в науковій статті завдань здійснювалось на основі даних статистичної звітності і застосування різних методів дослідження: абстрактно-логічного, монографічного, статистико-економічного, балансового, графічного, особистих спостережень автора та ін.

Результати досліджень. Однією з головних проблем України на сучасному етапі розвитку є стабілізація національної економіки. Її вирішення тісно пов'язане з активізацією інвестиційної діяльності. Інвестиції є основою для розвитку підприємств, окремих галузей та економіки в цілому. Вони формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі і визначають конкретні позиції країни на світових ринках.

Якщо Україна зацікавить іноземних інвесторів та забезпечить стабільні умови для вітчизняних приватних інвесторів, то зможе розвинути конкурентоспроможне експортне виробництво і забезпечити стабільні темпи економічного зростання. За даними Держстату України, за 9 місяців 2013 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 3722,0 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій. Обсяг внесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 жовтня 2013 р. становив 56565,2 млн. дол. США, що на 2,3 відсотка більше обсягів інвестицій на початок 2013 р., та в розрахунку на одну особу населення складає 1245,6 дол. США[4]. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає понад 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 18712,0 млн. дол. США, Німеччина – 6194,8 млн. дол. США, Нідерланди – 5504,0 млн. дол. США, Російська Федерація – 3842,1 млн. дол. США, Австрія – 3216,4 млн. дол. США, Велика Британія – 2724,4 млн. дол. США, Віргінські Острови (Брит.) – 2452,4 млн. дол. США, Франція – 1843,0 млн. дол. США, Швейцарія – 1277,5 млн. дол. США та Італія – 1259,0 млн. дол. США[4].

Здійснюючи аналіз розміщення прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) за останні роки, слід зазначити наступні аспекти:

- акціонерний капітал Кіпру та Віргінських Островів продовжує витісняти з української економіки капітал розвинених країн світу та забезпечує загальні показники приросту надходження акціонерних капіталів до України;
- в структурі галузей національного господарства іноземні інвестиції себе найкраще почувають у промисловості, а саме в галузі виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, залишаються значними у фінансовій діяльності та операціях з нерухомим майном, орендою та інжинірингом. В той час, як величезний економічний

потенціал галузей сільського господарства та будівництва залишається для іноземних інвесторів неконкурентоспроможним у порівнянні з іншими більш дохідними галузями;

- територіальна структура розміщення іноземних капіталів, яка тяжіє до столиці, не сприяє розгортанню нових виробничих потужностей на периферії.

До факторів, які стримують процес залучення іноземного капіталу в Україну слід віднести: політична і економічна нестабільність, нерозвиненість банківської системи, відсутність ефективного фінансового механізму залучення іноземних інвесторів, у першу чергу прямих і корпоративних, напівкримінальний характер багатьох недержавних структур, низький рівень купівельної спроможності населення та ін. Урахування сукупності цих факторів передбачає обережну, зважену та стриману стратегію іноземних інвесторів на українському ринку.

Перспективними напрямками інвестиційної політики в державі на сучасному етапі повинна стати активізація інвестиційної діяльності на регіональному рівні. Житомирська область являє собою розвинутий аграрно-індустріальний регіон України, область багата на мінерально-сировинні ресурси. Житомирська область потребує залучення фінансових ресурсів не тільки для стабілізації та подальшого економічного розвитку, як в інших регіонах, але й ведення багатогалузевого сільського господарства.

За даними Головного управління статистики у Житомирській області, за період січень-вересень 2013 р. в економіку Житомирської області іноземними інвесторами було вкладено 21,7 млн.дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), у т.ч. з країн ЄС – 18,9 млн.дол. (86,9 %), СНД відповідно – 1,7 млн.дол. (7,8 %) та з інших країн світу – 1,1 млн.дол. (5,3%). Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), внесених в економіку області за весь період інвестування, станом на 1 жовтня 2013 р. становив 374,3 млн. дол. У розрахунку на одного мешканця області припадало 294,3 дол. США іноземних інвестицій. Інвестиції надійшли з 54 країн світу. В розрізі країн світу за відповідний період найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій було внесено нерезидентами з Кіпру, Нідерландів, Швейцарії, Російської Федерації, Італії, Польщі, Чехії та Віргінських островів, на які припадало 87,8 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій (328,3 млн. дол.)[3].

Головна частина іноземних ресурсів в області концентрується в промисловості, зокрема 76,4 % загального інвестиційного капіталу нерезидентів, що становить 286,1 млн. дол. Інвестиційно привабливими для іноземних партнерів в Житомирській області були підприємства з виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції, де вкладено 98,4 млн.дол. (26,3 % до загального обсягу), виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – відповідно 41,7 млн.дол. (11,1%), підприємства добувної промисловості і розроблення кар'єрів – відповідно 51,2 млн.дол. (13,7 %), виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність – 27,2 млн.дол. (7,3 %), а також діяльність суб'єктів, що займаються операціями з нерухомим майном – 19,1 млн. дол.США (5,1 %). Суттєва частина інвестиційних коштів зосереджена у м. Житомирі – 108,9 млн. дол. (29,1 % до загального обсягу) та на підприємствах Новоград-Волинського району – відповідно 63,3 млн.дол. (16,9%), Володарськ-Волинського району – відповідно 44,8 млн. дол. (12,0 %) та Радомишльського району – відповідно 40,1 млн. дол.(10,7 %)[3].

Пріоритетною для інвестування галуззю економіки в області є:сільське господарство. Учасі іноземного капіталу вимагає весь агропромисловий комплекс області – від первинних виробничих процесів до випуску кінцевого продукту і доведенні його до споживача. Необхідно підвищити продуктивність і зменшити витрати, забезпечити більш глибоку і комплексну переробку первинної сировини з метою значного збільшення виходу кінцевої продукції і підвищення її якості.

В Житомирській області серед важливих для інвестицій є також галузі економіки: харчова і переробна промисловість;реформування житлово-комунального господарства; розвиток мережі та підвищення якості автомобільних доріг; створення виробництв

сільськогосподарської техніки; розвиток систем комутацій. Важливим також є розвиток індустріальних парків та створення логістичних парків.

Важливим та своєчасним для покращення інвестиційної ситуації в області було прийняття Програми залучення інвестицій в економіку Житомирської області на 2011-2015 роки. Метою Програми є досягнення суттєвого збільшення обсягів залучених інвестицій в економіку області, в тому числі іноземних, для забезпечення сталого економічного зростання та створення нових високооплачуваних, кваліфікованих робочих місць, привабливого інвестиційного іміджу та розвиненої інфраструктури за рахунок підвищення рівня інвестиційної привабливості області, покращення її інвестиційного клімату, максимального використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу регіону [7].

Реалізація завдань і заходів Програми дасть змогу до 2015 року:

- збільшити обсяги іноземних інвестицій в 1,6 рази та інвестицій в основний капітал – у 1,5 рази;
- зменшити рівень безробіття до 7,5% та створити понад 110 тис. нових робочих місць;
- створити нові форми виробництва, зокрема, започаткувати діяльність ряду промислових парків у районах та містах області;
- підвищити рівень інвестиційно-інноваційної активності підприємств;
- покращити співпрацю між кредитно-фінансовими установами та підприємствами тощо;
- провести маркетингові дослідження для визначення рейтинговості найбільш інвестиційно-привабливих підприємств регіону з метою швидкої орієнтації інвесторів [7].

Висновки. Для створення високоефективної та соціально зорієнтованої економіки в регіоні необхідна активізація іноземного інвестування в пріоритетні галузі економіки, до яких належить сільське господарство та ефективне функціонування системи управління інвестиціями. При цьому важливим є забезпечення зарубіжних інвесторів інформацією про інвестиційний потенціал області, перспективні інвестиційні та інноваційні проекти суб'єктів підприємництва.

Джерела використаної інформації

1. Андрійчук В.Г. Фінансово-економічні механізми та організаційно-інституційні заходи щодо формування привабливого інвестиційного клімату та необхідність активізації їх використання в умовах інтеграційних прагнень України. / В.Г. Андрійчук. - Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Економічні науки, серія «Економічна теорія та економічна історія», 2009. – вип.5, ч.1. – С. 6-22.
2. Бланк І.О. Інвестиційний менеджмент : [підручник] / І.О. Бланк, Н.М. Гуляєва. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2003. – 398 с.
3. Інвестиційна діяльність в Житомирській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.zhitomir-region.gov.ua/.../invdiyalnist.pd...
4. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/.../invest-climat
5. Мертенс А.В. Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории. / А.В. Мертенс. – К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. – 415 с.
6. Пересада А.А. Інвестиційне кредитування: навч. посібник./ А.А. Пересада, Т.В. Майорова— К.: КНЕУ, 2002. — 271 с.
7. Програма залучення інвестицій в економіку Житомирської області на 2011-2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://economy-zt.info/programs.html>
8. Статистичний щорічник Житомирської області за 2012 р. / Гол. упр. статистики у Житомир. обл. – Житомир, 2013.